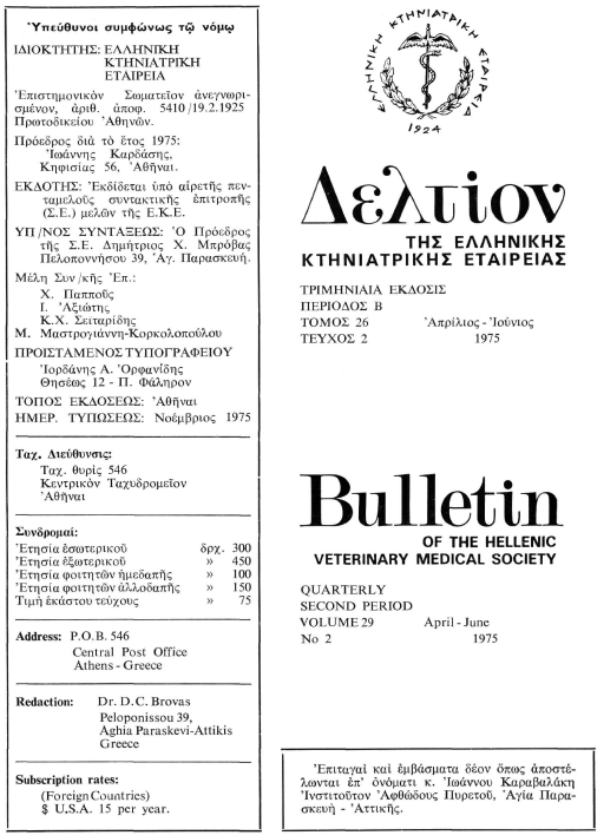
ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 26, No 2 (1975)

'Υπεύθυνοι συμφώνως τῷ νόμῳ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

'Επιστημονικὸν Σωματεῖον ἀνεγνωρισμένον, ἀριθ. ἀποφ. 5410/19.2.1925 Πρωτοδικείου 'Αθηνῶν.

Πρόεδρος διὰ τὸ ἔτος 1975: 'Ιωάννης Καρδάσης, Κηφισίας 56, 'Αθῆναι.

ΕΚΔΟΤΗΣ: 'Εκδίδεται ὑπὸ αἱρετῆς πενταμελοῦς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς (Σ.Ε.) μελῶν τῆς Ε.Κ.Ε.

ΥΠ/ΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: 'Ο Πρόεδρος τῆς Σ.Ε. Δημήτριος Χ. Μπρόβας Πελοποννήσου 39, 'Αγ. Παρασκευή.

Μέλη Συν/κῆς 'Επ.:
Χ. Παπποῦς
Ι. 'Αξιώτης
Κ.Χ. Σειταρίδης
Μ. Μαστρογιάννη-Κορκολοπούλου

ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
'Ιορδάνης Α. 'Ορφανίδης
Θησέως 12 - Π. Φάληρον

ΤΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: 'Αθῆναι
ΗΜΕΡ. ΤΥΠΩΣΕΩΣ: Νοέμβριος 1975

Ταχ. Διεύθυνσις:
Ταχ. θυρὶς 546
Κεντρικὸν Ταχυδρομεῖον
'Αθῆναι

Συνδρομαί:

'Ετησία ἐσωτερικοῦ	δρχ.	300
'Ετησία ἐξωτερικοῦ	»	450
'Ετησία φοιτητῶν ἡμεδαπῆς	»	100
'Ετησία φοιτητῶν ἀλλοδαπῆς	»	150
Τιμὴ ἑκάστου τεύχους	»	75

Address: P.O.B. 546
Central Post Office
Athens - Greece

Redaction: Dr. D.C. Brovas
Peloponissou 39,
Aghia Paraskevi-Attikis
Greece

Subscription rates:
(Foreign Countries)
$ U.S.A. 15 per year.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ 1924

Δελτίον
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β
ΤΟΜΟΣ 26 'Απρίλιος - 'Ιούνιος
ΤΕΥΧΟΣ 2 1975

Bulletin
OF THE HELLENIC VETERINARY MEDICAL SOCIETY

QUARTERLY
SECOND PERIOD
VOLUME 29 April - June
No 2 1975

'Επιταγαὶ καὶ ἐμβάσματα δέον ὅπως ἀποστέλλωνται ἐπ' ὀνόματι κ. 'Ιωάννου Καραβαλάκη 'Ινστιτούτου 'Αφθώδους Πυρετοῦ, 'Αγία Παρασκευὴ - 'Αττικῆς.

Ἡ ἐξέλιξις της Κτηνιατρικής εις τήν νεωτέραν 'Ελλάδα (1833-1950)

Ι. ΚΑΡΑΒΑΛΑΚΗΣ

doi: 10.12681/jhvms.21191

Copyright © 2019, Ι. ΚΑΡΑΒΑΛΑΚΗΣ

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0.

To cite this article:

ΚΑΡΑΒΑΛΑΚΗΣ Ι. (2019). Ἡ ἐξέλιξις της Κτηνιατρικής εις τήν νεωτέραν 'Ελλάδα (1833-1950). *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, *26*(2), 90–95. https://doi.org/10.12681/jhvms.21191

https://epublishing.ekt.gr | **e-Publisher:** EKT | **Downloaded at:** 28/03/2024 10:54:37

Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΛΛΑΔΑ

(1833 - 1950)

Ὑπὸ
Ι. ΚΑΡΑΒΑΛΑΚΗ
Κτηνιάτρου

L'EVOLUTION DE LA MEDECINE VETERINAIRE EN GRECE MODERNE

Par
JEAN KARAVALAKIS
Dr. Vétérinaire

Dans la préface de son étude historique, l'auteur remarque que malgré que la Médecine Vétérinaire en Grèce n'est plus à nos jours une science ignorée par le grand public, neanmoins son evolution est encore mal connue et son histoire reste à écrire. Il expose, ensuite, le plan général de son travail, comportant les chapitres suivants:

— Sources de bibliographie.

— Introduction avec un bref aperçu historique de l'insurection hellenique de 1821 et une revue générale de l'evolution de la médecine vétérinaire chez les divers peuples à travers les âges.

— L'étude elle même commence avec l'apparition en Grèce des premiers vétérinaires bavarois en 1833 et se termine avec la fondation de la Faculté Vétérinaire de Thessaloniki en 1950.

Elle se divise en trois parties et une annexe. Dans la prémiere partie l'auteur étudie l'évolution de la médecine vétérinaire dans l'armée. Dans la deuxième il étudie l'evolution de la médecine vétérinaire civile et donne quelques renseignements sur la situation zoosanitaire de la Grèce pendant le siècle dernier et les mesures sanitaires prevues par la loi. Dans une troisième partie il donne l'evolution du service de contrôle des aliments d'origine animale, l'exercise de la proffession libre et l'histoire de l'enseignement vétérinaire en Grèce.

En annexe il donne:

a) Des elements sur l'organisation des services vétérinaires en Grèce avant son union avec la Grèce.

b) Des biographies des quelques vétérinaires grecs.

c) Une liste des ouvrages vétérinaires parus en Grèce depuis 1858 jusqu'a 1950.

En ce qui concerne les principales sources bibliographiques elles sont:

1) Le Journal Officiel du Gouvernement depuis 1833.

Ἐλήφθη τὴν 25-12-74

2) **Divers articles vétérinaires publiés par les journaux et revues medicales depuis 1856 jusqu'à 1925 (bibliographie irrégulière).**

3) **Divers ouvrages vétérinaires.**

4) **Le Bulletin de la Société Vétérinaire Hellenique 1925 - 1950.**

5) **Procés verbaux des séances de la Societé Vétérinaire Hellenique 1944 - 1950.**

6) **Les autres sources sont citées dans le chapitre spécial de bibliographie.**

Ι. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μέχρι καὶ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ Κτηνιατρικὴ ἦτο μία ἄγνωστος σχεδὸν Ἐπιστήμη εἰς τὴν χώραν μας, ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων Κτηνιάτρων ἦτο ἀσήμαντος, τὸ δὲ ἔργον καὶ ἡ προσφορὰ αὐτῶν γενικῶς ἠγνοεῖτο.

Σήμερον ἡ ἀνωτέρω κατάστασις ἔχει ριζικῶς μεταβληθῆ. Ἡ Κτηνιατρικὴ Ἐπιστήμη διδάσκεται εἰς τὰ Ἀνώτατα Ἑλληνικὰ Ἐκπαιδευτικὰ Ἱδρύματα, ὁ Κτηνιατρικὸς Κλάδος περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους του ἑκατοντάδας ἐπιστημόνων ὑψηλῆς στάθμης, ἡ δὲ συμβολὴ αὐτῶν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης τυγχάνει γενικῆς καὶ ἀνεπιφυλάκτου ἀναγνωρίσεως.

Ὡς ἐκ τούτου φρονοῦμεν ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς διενεργείας ἱστορικῆς ἐρεύνης ἥτις θὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς σειρὰν ἐρωτημάτων σχετιζομένων μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῆς Κτηνιατρικῆς Ἐπιστήμης εἰς τὴν Νεωτέραν Ἑλλάδα.

Ποῖοι ὑπῆρξαν οἱ πρωτοπόροι ἐκεῖνοι κτηνίατροι, οἱ ὁποῖοι ἐν μέσῳ μυρίων δυσχερειῶν καὶ ἀντιξοοτήτων, ἀντιμετωπίζοντες τὴν γενικὴν ἀδιαφορίαν, προκαταλήψεις καὶ ἄλλας δυσχερείας, εἰσήγαγον καὶ ἐθεμελίωσαν τὴν Κτηνιατρικὴν εἰς τὴν χώραν μας.

Κατὰ ποῖον τρόπον τὸ νεοσύστατον Ἑλληνικὸν Κράτος ἀντιμετώπισε τὰ Κτηνιατρικὰ Προβλήματα καὶ ποῖα μέτρα ἔλαβε διὰ τὴν ἐπίλυσιν τούτων;

Πῶς ἐδημιουργήθησαν καὶ πῶς ἐξειλίχθησαν αἱ Κρατικαὶ Κτηνιατρικαὶ Ὑπηρεσίαι, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ ἕνα σχεδὸν αἰῶνα ὑπῆρξαν οἱ μοναδικοὶ φορεῖς τῆς Κτηνιατρικῆς Ἐπιστήμης εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα;

Ἰδοὺ μερικὰ μόνον ἐρωτήματα εἰς τὰ ὁποῖα καλεῖται νὰ δώσῃ ἀπάντησιν ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα.

Ἡ ἱστορία τῆς Κτηνιατρικῆς ἐν Ἑλλάδι ἀναμένει τὸν συγγραφέα της καὶ ἡ Ἑλληνικὴ βιβλιογραφία εἰς τὸ θέμα αὐτὸ παρουσιάζει σοβαρὸν κενόν.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ συμβάλωμεν ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μας εἰς τὴν κάλυψιν τοῦ κενοῦ τούτου προβαίνομεν εἰς τὴν δημοσίευσιν τῆς παρούσης ἐργασίας μας.

Ἡ σειρὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀκολουθήσωμεν κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματός μας εἶναι ἡ ἑξῆς:

Μετὰ τὸν παρόντα πρόλογον θὰ ἀναφερθῶμεν δι' ὀλίγων εἰς τὰς κυριωτέρας πηγὰς ἐκ τῶν ὁποίων ἠντλήσαμεν στοιχεῖα καὶ ἐν συνεχείᾳ θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἔργου.

Αὕτη περιλαμβάνει ἓν σύντομον ἱστορικὸν σημείωμα ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ μίαν συνοπτικὴν ἐξέτασιν τῆς ἐξελίξεως τῆς κτηνιατρικῆς εἰς τοὺς διαφόρους λαούς.

Ἡ κυρίως ἐργασία μας ἀρχίζει ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν πρώτων κτηνιάτρων εἰς τὴν χώραν μας περὶ τὸ 1833 καὶ λήγει μὲ τὴν ἵδρυσιν τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τὸ ἔτος 1950.

Δι' ἱστορικοὺς ἀλλὰ καὶ διὰ πρακτικοὺς λόγους θὰ ἐξετάσωμεν κεχωρισμένως τὴν ἐξέλιξιν πρῶτον τῆς στρατιωτικῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς πολιτικῆς Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας.

Θὰ ἀκολουθήσῃ μία σύντομος περιγραφὴ τῶν μέτρων καταπολεμήσεως τῶν ἐπιζωοτιῶν τὰ ὁποῖα ἐφηρμόζοντο τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ ἐπιζωοτολογικά τινα στοιχεῖα τῆς ἰδίας περιόδου.

Μετὰ ταῦτα θὰ ἐξετάσωμεν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀστυκτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας καὶ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἰδιωτικοῦ Κτηνιατρικοῦ ἐπαγγέλματος.

Θὰ ἀσχοληθῶμεν ἐν συνεχείᾳ μὲ τὸ ἱστορικὸν τῆς κτηνιατρικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν χώραν μας καὶ τῆς ἱδρύσεως τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Τέλος, θὰ δώσωμεν ὑπὸ μορφὴν παραρτήματος στοιχεῖα τινὰ περὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας εἰς τὴν Κρητικὴν Πολιτείαν, Βιογραφικὰ σημειώματα Ἑλλήνων Κτηνιάτρων ὡς καὶ πίνακα κτηνιατρικῶν συγγραμμάτων ἐκδοθέντων μέχρι τοῦ ἔτους 1950 καὶ εὑρισκομένων σήμερον εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην.

Κλείοντες τὸν πρόλογόν μας παρακαλοῦμεν τοὺς ἀγαπητούς μας φίλους καὶ ἀναγνώστας νὰ κρίνουν μὲ ἐπιείκειαν τὴν ἐργασίαν μας καὶ νὰ συγχωρήσουν τὰς ἀτελείας καὶ τὰς ἀδυναμίας της.

ΙΙ. ΠΗΓΑΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ἡ βιβλιογραφία ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς Κτηνιατρικῆς εἰς τὴν Νεωτέραν Ἑλλάδα, εἶναι σήμερον γενικῶς πτωχή, παρὰ τὴν δημοσίευσιν τελευταίως ἀξιολόγων τινῶν ἐργασιῶν.

Αἱ πηγαὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἠρύσθημεν στοιχεῖα κατὰ τὴν ἐκπόνησιν τῆς παρούσης, ὑπῆρξαν κατὰ σειρὰν σπουδαιότητος αἱ ἑξῆς:

Α. Ἡ ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως

Ἡ ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐπὶ Ἀντιβασιλείας

εἰς Ναύπλιον τὴν 16/28 Φεβρουαρίου 1833 εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Γερμανικὴν γλῶσσαν. Ἀπὸ τῆς ἐνηλικιώσεως ὅμως τοῦ Ὄθωνος διεκόπη ἡ Γερμανικὴ ἔκδοσις. Τὰ πρῶτα ἔτη ἐξεδίδετο εἰς ἓν τεῦχος τὸ ὁποῖον περιελάμβανε τοὺς Νόμους καὶ τὰ Δ/τα τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐν παραρτήματι διαφόρους πληροφορίας ἀφορώσας κυρίως εἰς διορισμοὺς καὶ μεταθέσεις Δημοσίων Ὑπαλλήλων καὶ Στρατιωτικῶν.

Ἀργότερον διεχωρίσθη εἰς τεύχη καὶ ἀπὸ τῆς 1-1-1918 ἡ Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως ἐξεδίδετο εἰς τρία τεὺχη καὶ ἓν παράρτημα.

Σήμερον αὕτη ἐμδίδεται εἰς τέσσαρα τμήματα, τὰ ἀποκαλούμενα τεύχη (Α, Β, Γ καὶ Δ) καὶ ἓν παράρτημα.

Ἡ ἐπίσημος αὕτη πηγὴ περιλαμβάνει πλῆθος πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποιήσαμεν εἰς τὴν ἐργασίαν μας. Πρὸς τοῦτο ἠρευνήσαμεν συστηματικῶς ἅπαντας τοὺς τόμους τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1833 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1918, ὁπότε ἤρχισεν ἡ κατὰ τεύχη ἔκδοσις αὐτῆς.

Ἀπὸ τῆς χρονολογίας ταύτης καὶ μέχρι τοῦ ἔτους 1950, ἡ ἔρευνά μας περιωρίσθη εἰς τὰ τεύχη 1ον καὶ 3ον, τὰ ὁποῖα περιεῖχον τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν πληροφοριῶν αἱ ὁποῖαι μᾶς ἐνδιέφερον.

Αἱ πληροφορίαι αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως δύνανται νὰ θεωρηθοῦν γενικῶς ἀξιόπιστοι. Ἡ ἀνεξέλεγκτος ὅμως χρησιμοποίσις αὐτῶν πιθανὸν νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐσφαλμένων συμπερασμάτων, δεδομένου ὅτι ἡ νομοθετικὴ πρόβλεψις ἑνὸς ἔργου δὲν συνεπάγεται πάντοτε καὶ τὴν πραγματοποίησιν τούτου.

Ὡς σχετικὸν παράδειγμα ἀναφέρομεν τὴν ἵδρυσιν τοῦ Κτηνιατρικοῦ Μικροβιολογικοῦ Ἐργαστηρίου Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖον ἐνῷ ἐνομοθετήθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1911, ἐν τούτοις ἡ λειτουργία αὐτοῦ ἤρχισε μετὰ μίαν ὁλόκληρον.. δεκαετίαν τὸ ἔτος 1921.

Β. Τὰ Ἰατρικὰ περιοδικὰ τῆς περιόδου 1833 - 1925

Μέχρι τοῦ ἔτους 1925, ὁπότε ἐκυκλοφόρησε τὸ πρῶτον κτηνιατρικὸν περιοδικὸν εἰς τὴν χώραν μας (Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Κτηνιατρικῆς Ἑταιρείας), τὰ κτηνιατρικὰ θέματα ἐφιλοξενοῦντο εἰς τὰ κυκλοφοροῦντα τότε Ἰατρικὰ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας.

Ἡ προσφυγή μας ὅθεν εἰς αὐτὰ κατέστη ἀναγκαία, διὰ νὰ ἀντλήσωμεν ἐξ αὐτῶν πληροφορίας καὶ στοιχεῖα.

Ἡ ἔρευνά μας εἰς τὴν πηγὴν αὐτὴν δυστυχῶς ὑπῆρξε περιωρισμένη, διότι ἡ προσιτὴ εἰς ἡμᾶς Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη δὲν διαθέτει πλήρη σειρὰν ἐξ αὐτῶν.

Παραθέτομεν κατωτέρω πίνακα τῶν ἰατρικῶν περιοδικῶν τὰ ὁποῖα ἠδυνήθημεν νὰ συμβουλευθῶμεν.

1. Περιοδικὸν «Ἀσκληπιός».
2. Περιοδικὸν «Ἰατρικὴ Μέλισσα», τόμοι ἐτῶν 1856, 1857, 1858, 1859.
3. «Ἰατρικὴ Ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος», ἔτος 1858.
4. «Ἑβδομαδιαία ἰατρικὴ Ἐφημερίς», ἔτος 1884.
5. «Ἰατρικὴ Ἐφημερίς», Μηνιαῖον περιοδικόν. Ἀθῆναι, ἔτος 1895.
6. «Ὑγειονομικὸν Δελτίον τοῦ Ἰατροσυνεδρίου», Ἀθῆναι, ἔτη 1917 - 1919.

Γ. Διάφορα Κτηνιατρικὰ ἐγχειρίδια

Πρόκειται περὶ ἐγχειριδίων ἢ ἐκλαϊκευτικῶν φυλλαδίων, τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1853 μέχρι τοῦ ἔτους 1950 καὶ τὰ ὁποῖα ἀνευρίσκονται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην.

Ἡ μελέτη τῶν ἀνωτέρω παρουσιάζει ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον, διότι ὁ ἀναγνώστης δύναται, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἀνεύρῃ εἰς αὐτὰ πλῆθος ἐνδιαφερουσῶν ἱστορικῶν πληροφοριῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ σχηματίσῃ μίαν εἰκόνα τῆς ὑφισταμένης τότε καταστάσεως ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως καὶ τῆς συντελεσθείσης ἔκτοτε προόδου.

Εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης ἐργασίας παρατίθεται πίναξ, περιλαμβάνων κατὰ χρονολογίαν ἐκδόσεως μέχρι τοῦ ἔτους 1950, ὅσα ἑλληνόγλωσσα βιβλία κτηνιατρικοῦ περιεχομένου διαθέτει σήμερον ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη Ἀθηνῶν.

Δ. Περιοδικὸν

«Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Κτηνιατρικῆς Ἑταιρείας», Ἀθῆναι (Δ.Ε.Κ.Ε.)

Τὸ Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Κτηνιατρικῆς Ἑταιρείας, ἐπίσημον ὄργανον τῆς μοναδικῆς Κτηνιατρικῆς Ἐπιστημονικῆς Ὀργανώσεως τῆς Χώρας μας, ἤρχισεν ἐκδιδόμενον ἀπὸ τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1926.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς λειτουργίας τῆς Ἑλληνικῆς Κτηνιατρικῆς Ἑταιρείας (Ε.Κ.Ε.) ἡ ἔκδοσις τοῦ Δελτίου αὐτῆς δὲν ἦτο κανονικὴ λόγῳ οἰκονομικῶν δυσχερειῶν τοῦ ἐκδότου. Μὲ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου ἡ ἔκδοσις τούτου διεκόπη τελείως (τὸ τελευταῖον τεῦχος ἐκυκλοφόρησε τὸν Μάρτιον τοῦ 1939) καὶ ἐπανήρχισε τὸ ἔτος 1950.

Ἡ κατὰ ἔτη καὶ τεύχη ἔκδοσις τοῦ Δελτίου τῆς Ε.Κ.Ε. ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Α' Περίοδος (1926 - 1939)

Ἔτος 1926 ἐκυκλοφόρησαν 2 τεύχη ἀριθμούμενα 1, 2.
» 1927 Οὐδὲν τεῦχος ἐκυκλοφόρησε

» 1928 Ἐκυκλοφόρησεν 1 τεῦχος
» 1929 Οὐδὲν τεῦχος ἐκυκλοφόρησε
» 1930 Ἐκυκλοφόρησεν 1 τεῦχος
» 1931 Οὐδὲν τεῦχος ἐκυκλοφόρησε
» 1932 Ἐκυκλοφόρησεν 1 τεῦχος
» 1933 Ἐκυκλοφόρησαν 4 τεύχη 1, 2, 3, 4.
» 1934 Ἐκυκλοφόρησαν 4 τεύχη 1, 2, 3, 4.
» 1935 Ἐκυκλοφόρησαν 2 τεύχη 1, 2
» 1936 Ἐκυκλοφόρησεν 1 τεῦχος 1-4
» 1937 Οὐδὲν τεῦχος ἐκυκλοφόρησε
» 1938 Οὐδὲν τεῦχος ἐκυκλοφόρησε
» 1939 Ἐκυκλοφόρησεν 1 τεῦχος

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1933 τὸ Δελτίουν τῆς Ε.Κ.Ε. ἐξεδίδετο μετὰ περιλήψεως τῶν ἐν αὐτῷ ἐργασιῶν εἰς τὴν Γαλλικήν.

Β΄ Περίοδος (1950-)

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1950 τὸ Δελτίον τῆς Ε.Κ.Ε. εἰσέρχεται εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τῆς ἐκδόσεώς του καὶ ἔκτοτε κυκλοφορεῖ κανονικῶς ἀνὰ τρίμηνον.

Εἰς τὸ Δελτίον τῆς Ε.Κ.Ε. ἐδημοσιεύοντο κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς κυκλοφορίας του κυρίως περιλήψεις τῶν Πρακτικῶν τῶν Ἐπιστημονικῶν συνεδριάσεων τῆς Ε.Κ.Ε. καὶ δευτερευόντως διάφοροι ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι.

Οὕτω τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν πηγὴν πληροφοριῶν τῆς ἐπιστημονικῆς δραστηριότητος τοῦ Κλάδου μας, μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀρχείου τῆς Ε.Κ.Ε. κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς.

Ὡς εἶναι εὐνόητον, τὸ «Δελτίον τῆς Ε.Κ.Ε.» ἀπετέλεσε σημαντικὴν πηγὴν πληροφοριῶν κατὰ τὴν συγγραφὴν τῆς παρούσης ἐργασίας.

Ε. Πρακτικὰ Ἐπιστημονικῶν Συνεδριάσεων τῆς Ε.Κ.Ε. περιόδου 1944 - 1950

Τὰ Πρακτικὰ συνεδριάσεων τῆς Ε.Κ.Ε. τῆς περιόδου 1944 - 1950 ἀποτελοῦν ἀξιόλογον πηγὴν πληροφοριῶν τῆς Κτηνιατρικῆς δραστηριότητος κατὰ τὴν ταραγμένην μεταπελευθερωτικὴν περίοδον τῆς χώρας.

ΣΤ. Λοιπαὶ πηγαὶ

Διὰ τὰς λοιπὰς πηγὰς τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποιήσαμεν δὲν ἐπεκτεινόμεθα ἐνταῦθα.

Αὗται ἀναφέρονται εἰς τὸ οἰκεῖον κεφάλαιον τῆς Βιβλιογραφίας.